

Jmt. modt.
23 JUNI 2008

RIGSADVOKATEN

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

DATO 20. juni 2008

JOURNAL NR.

RA-2002-350-0002

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSE

SAGSBEHANDLER: PLN

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 1
1220 KØBENHAVN K

TELEFON 33 12 72 00

FAX 33 43 67 10

DER

I forbindelse med Folketingets behandling af lov nr. 438 af 1. maj 2000 om ændring af straffeloven (Tidsbegrænsning af foranstaltninger efter straffelovens § 68 og § 69) tilkendegav justitsministeren, at der gennemføres en evaluering af virkningen af de nye regler ca. 7-8 år efter lovens ikrafttræden, og at Justitsministeriet én gang om året frem til evalueringen vil orientere Retsudvalget om udviklingen på området.

På denne baggrund anmoder jeg én gang om året de regionale statsadvokater om en redegørelse om erfaringerne med de nye regler, således at disse oplysninger kan indgå i ministeriets orientering af Retsudvalget.

Senest ved skrivelse af 20. august 2007 har jeg orienteret Justitsministeriet om de regionale statsadvokaters erfaringer med de nye regler.

Jeg har nu på ny indhentet udtalelser fra de regionale statsadvokater om erfaringerne med reglerne om tidsbegrænsning af foranstaltninger. Alle regionale statsadvokater har oplyst, at reglerne om tidsbegrænsning af foranstaltninger heller ikke har givet anledning til problemer i det forløbne år.

En enkelt statsadvokatur har dog anført, at der har været problemer med at få indhentet de fornødne erklæringer forud for, at sagen indbringes. Det kan medføre, at sagen ikke kan indbringes for retten inden udløbet af fem års-fristen. Statsadvokaten har på baggrund heraf besluttet, at politidirektøren fremover vil blive bedt om at indbringe sagen for retten senest en måned inden fristens udløb, selvom de ønskede erklæringer ikke foreligger.

Justitsministeriet
Lovafdelingen

1. 2008 NR. 730-0737

En anden statsadvokatur har oplyst, at de administrative udfordringer i forbindelse med overgangen af sager fra en anden statsadvokatur til den pågældende statsadvokatur grundet politireformen har bevirket, at flere sager er fremsendt til retten umiddelbart før eller i enkelte tilfælde efter udløbet af fem års-fristen, jf. § 68 a. Herudover er de relevante udtalelser fra Psykiatrien og Kriminalforsorgen i nogle tilfælde modtaget meget sent, hvilket har haft betydning for, hvornår en sag er indbragt for retten. Der er gjort tiltag til imødegåelse heraf fremover.

På rigsadvokatens vegne

Hanne Schmidt

RIGSADVOKATEN

SIDE 2

NYE FORANSTALTNINGSDOMME I 2007 SAMT FORLØBET AF DOMME AFSAGT I 2002

I forbindelse med en lovændring vedrørende tidsbegrænsning af foranstaltninger efter straffelovens § 68 og § 69 er det besluttet, at der løbende skal indsamles oplysninger om domme, afsagt efter lovens ikrafttræden 1. juli 2000, således at Retsudvalget kan holdes orienteret om udviklingen på området, og således at der opbygges et grundlag for en senere evaluering. Denne evaluering afsluttes i 2009.

Den foreliggende statistik omhandler nye domme, der er afsagt i perioden fra d. 1. januar 2007 til d. 31. december 2007. Der er tidligere udarbejdet redegørelser om domme for perioden 1. juli 2000 til 31. december 2001 og separat for årene 2002 til 2006.

Ved siden af de nye domme omhandler denne redegørelse også oplysninger om forløbet af de foranstaltningsdomme, der blev afsagt i 2002. Det sker med henblik på at undersøge om der, i henhold til lovændringen i 2000, er sket en prøvelse af de sager, hvor der ikke er fastsat en længstetid, jf. straffelovens § 68 a, stk. 2, 2. pkt. Endvidere undersøges eventuelle forlængelser af længstetiden, jf. straffelovens § 68 a, stk. 1 og stk. 3, samt § 69 a, stk. 1 og stk. 3.

Data til brug for undersøgelsen stammer fra Kriminalregisteret.

I. NYE DOMME

Statistikken over nye domme omfatter i alt 589 domme fra 2007. De 589 domme angår i alt 588 personer, idet én person blev idømt en foranstaltning to gange i løbet af 2007.

De 589 foranstaltningsdomme repræsenterer et fald på 28 pct. i forhold til 2006, hvor der blev afsagt 756 domme. Tabel 1 viser udviklingen i antallet af foranstaltningsdomme siden 2001, og det ses heraf, at mindskningen i antallet af foranstaltningsdomme i 2007 bryder med de tidligere års tendens til stigning i det årlige antal foranstaltningsdomme. Det kan næppe udelukkes, at politi- og domstolsreformen har haft en betydning for faldet i antallet af domme i 2007.

Af tabel 1 ses også, at andelen af domme *uden* tidsbegrænsning er af nogenlunde samme størrelsesorden de seks år, idet der dog har været en mindre faldende tendens fra 2002 til 2004, men stabilitet de seneste fire år.

Tabel 1. Udvikling i antallet af foranstaltningsdomme samt i andelen af domme uden tidsbegrænsning, i andelen vedrørende alvorlig personfarlig kriminalitet og i andelen, der angår vold mod tjenestemand.¹

	Antal	Andel uden tidsbegrænsning	Andel vedr. alvorlig personfarlig kriminalitet	Andel vedr. vold mod nogen i off. tjeneste (§ 119)
2001	362	43 % (156)	48 % (174)	16 % (58)
2002	460	44 % (204)	47 % (217)	15 % (71)
2003	528	42 % (223)	41 % (217)	20 % (107)
2004	579	38 % (222)	39 % (225)	21 % (121)
2005	695	39 % (273)	37 % (256)	25 % (174)
2006	756	38 % (285)	37 % (280)	24 % (184)
2007	589	38 % (223)	40 % (233)	23 % (135)

Med henblik på at belyse, hvorvidt de årlige ændringer i antallet af foranstaltningsdomme angår alle kriminalitetsformer, er det undersøgt, hvorledes udviklingen er i andelen af domme, der vedrører alvorlig personfarlig kriminalitet. Herved forstås incest, voldtægt, seksualforbrydelser mod børn under 12 år, alvorligere vold (§§ 245-246), trusler (§ 266), vold og trusler mod vidner m.v. (§ 123), forvoldelse af fare for andres liv eller førlighed, frihedsberøvelse, drab og forsøg herpå samt brandstiftelse og røveri.² Som det ses af tredje kolonne i tabel 1, så er andelen af domme, der angår alvorlig personfarlig kriminalitet faldet i de tidligere år, men steget fra 2006 til 2007. Denne stigning skal antagelig ses i lyset af de færre domme. Sidste kolonne i tabellen viser, at andelen af domme vedrørende vold eller trusler mod nogen i offentlig tjeneste er steget siden 2001/2002, dog med faldende tendens de seneste år. Det kan tyde på, at den tidligere vækst i antallet af foranstaltningsdomme til en vis grad skal forklares med, at der i dag forholdsvis hyppigt sker en politianmeldelse og en ny domfældelse i tilfælde, hvor den domfældte opfører sig voldeligt eller er aggressiv mod hospitalspersonale eller andre personer, jf. også rapporten "Psyisk sygdom og kriminalitet".³

Tabel 2. Foranstaltningsdomme 2007 fordelt efter foranstalningens længstetid.

	Antal	Andel
Ingen længstetid	223	38%
1 år	2	0,3 %
2 år	2	0,3 %
3 år	29	5 %
5 år	333	57 %
I alt	589	100 %

¹ Når antallet af nye foranstaltningsdomme, der er afsagt i de enkelte år, afviger en smule fra de tal, der er anført i rapporterne for de enkelte år, jf. www.jm.dk, skyldes det den nævnte ændring vedrørende ankesager, jf. note 1.

² Denne afgrænsning er ændret i forhold til de tidligere år, idet § 123 og § 252 nu er inkluderet.

³ Udgivet af Socialministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Justitsministeriet 2006.

Den fordeling, tabel 2 viser, svarer til den, der er set i de tidligere år. Størstedelen (91 pct.) af de 366 domme med tidsbegrænsning har en længstetid på fem år, mens fire har en længstetid på under tre år.

Af de 589 domme i 2007 er 57 afsagt ved landsretterne.

1.1. Tidsbegrænsning og foranstaltningens art

Ifølge de nye regler skal der, når kriminaliteten ikke er af personfarlig karakter, jf. det senere, fastsættes en længstetid for foranstaltningen på fem år, såfremt foranstaltningen medfører eller giver mulighed for, at den dømte anbringes i institution. I sager, hvor foranstaltningen ikke giver mulighed for anbringelse (fx foranstaltninger som alene indebærer tilsyn eller pligt til at følge et ambulat psykiatrisk behandlingsforløb), skal der fastsættes en længstetid, som ikke må overstige tre år. I de sager, der vedrører alvorlig personfarlig kriminalitet, fastsættes i almindelighed ikke en længstetid.

Af de i alt 589 domme giver 521 mulighed for anbringelse, mens 43 domme medfører, at den tiltalte skal anbringes i institution eller på hospital, jf. tabel 3. Seks af disse 43 domme angår anbringelse i en sikret afdeling, mens tre domme giver mulighed for midlertidig anbringelse i en sikret afdeling.⁴

Af de 564 domme, der medfører eller kan medføre anbringelse, er der i 222 domme (svarende til 39 pct.) ikke fastsat en længstetid for foranstaltningen, jf. bestemmelserne i straffelovens § 68 a, stk. 2, og § 69 a, stk. 2, om alvorligere personfarlig kriminalitet. I de resterende 342 domme er der i langt de fleste tilfælde (333 domme) fastsat en længstetid på fem år i overensstemmelse med ordlyden af bestemmelserne i § 68 a, stk. 1, og § 69 a, stk. 1.

Tabel 3. Foranstaltningsdomme fordelt efter foranstaltningens art og længstetid.

	Ingen længstetid	1 år	2 år	3 år	5 år	I alt
Tilsyn/ambulant behandling uden mulighed for anbringelse			2	22		24
Tilsyn/ambulant behandling med mulighed for anbringelse	65	1		7	167	240
Behandling med mulighed for anbringelse	121				160	281
Anbringelse på hospital/institution	29				5	34
Anbringelse med mulighed for midlertidig anbringelse i sikret afd.	3					3
Anbringelse i sikret afdeling/institution	5				1	6
I alt	223	2	2	29	333	588

⁴ For én af de 589 domme er foranstaltningens art samt personens mentale tilstand ikke oplyst, hvorfor dommen ikke indgår i tabel 3 og tabel 6.

De resterende 24 domme giver ikke mulighed for anbringelse, hvilket som nævnt indebærer, at der skal fastsættes en længstetid, der ikke overstiger tre år. I 22 af disse sager er længstetiden fastsat til højst tre år, mens der i to sager er fastsat en længstetid på to år.

Af tabel 3 ses enkelte afvigelser fra de nævnte regler om længstetider, idet der i ni tilfælde er fastsat længstetider på under fem år, selv om foranstaltning giver mulighed for anbringelse.

1.2. Tidsbegrænsning og kriminalitetens art

Der skal i almindelighed ikke fastsættes længstetid i sager, der vedrører personfarlig kriminalitet, jf. § 68 a, stk. 2, og § 69 a, stk. 2. De kriminalitetsformer, der nævnes i disse bestemmelser, er drab, røveri, frihedsberøvelse, alvorlig vold, trusler efter § 266, brandstiftelse, voldtægt eller anden alvorlig sædelighedsforbrydelse eller forsøg på en af disse forbrydelser. Hvorvidt en forbrydelse er omfattet af bestemmelserne, fx har karakter af en alvorlig voldsforbrydelse, afhænger af en konkret vurdering af forbrydelsens beskaffenhed og omstændighederne, under hvilke den blev begået. I sager, der angår andre former for kriminalitet, skal der som udgangspunkt fastsættes en længstetid.

Tabel 4. Foranstaltningsdomme fordelt efter kriminalitetens art og foranstaltningens længstetid.

	Ingen længstetid	1 år	2 år	3 år	5 år	I alt
Incest	3					3
Voldtægt mv.	11					11
Samleje med barn mv.	5				4	9
Blufærdighedskrænkelser				4	10	14
Andre sædelighedsforbrydelser					1	1
Vold mod tjenestemand	25		2	8	100	135
Drab	5				1	6
Forsøg på drab	4					4
Simpel vold	14			4	78	96
Alvorligere vold	48				11	59
Vold i øvrigt	5			1	4	10
Kvalificeret brandstiftelse	4					4
Brandstiftelse i øvrigt	40				5	45
Frihedsberøvelse					1	1
Trusler m.v.	15	1		2	15	33
Tyveri	2			5	39	46
Røveri	40	1			7	48
Andre formueforbrydelser	1			1	10	12
Andre straffelovsovertrædelser	1			3	32	36
Særlovsovertrædelser				1	15	16
I alt	223	2	2	29	333	589

I tabel 4 er foranstaltningsdommene fordelt efter kriminalitetens art. I tilfælde af, at personen er dømt for flere forhold, er det den alvorligste lovovertrædelse, sagen kategoriseres efter. Det skal bemærkes, at Justitsministeriets Forskningsenhed i visse tilfælde har ændret den kategorisering, som politiet har foretaget, således at personfarlige forbrydelser i alle tilfælde er prioriteret før ikke-personfarlige forbrydelser.

Som det ses af tabellen, er det i intet tilfælde i de sager, der angår incest, voldtægt, forsøg på manddrab og kvalificeret brandstiftelse (§ 189) fastsat en længstetid. Derimod er der fastsat længstetid i én sag om drab.

I sager om brandstiftelse efter § 181, alvorligere vold (§ 245) og røveri er der i en mindre del af sagerne fastsat længstetid, mens det drejer sig om ca. halvdelen af sagerne om samleje med barn og halvdelen af sagerne om trusler m.v. (§ 266 og § 123 om vold og trusler mod vidner m.v.). For så vidt angår andre og typisk mindre alvorlige former for personfarlig kriminalitet, vold mod tjenestemand og simpel vold (§ 244), er der i langt hovedparten af sagerne fastsat en længstetid. Sagerne under kategorien ”Vold i øvrigt” angår i ni tilfælde forvoldelse af fare og i ét tilfælde ulovlig tvang. De fem sager med fastsat længstetid er alle om forvoldelse af fare.

I alle sager vedrørende blufærdighedskrænkelse (§ 232), er der fastsat en længstetid for foranstaltningen. Det samme gælder sagen vedrørende ”Andre sædelighedsforbrydelser”, som konkret drejer sig om utugt (§ 229, stk. 2).

Kun i en enkelt sag under kategorien ”Andre straffelovsovertrædelser” er der ikke fastsat en længstetid. Det drejer sig om en sag om overtrædelse af advarsel (§ 265). Sagerne med længstetid angår dokumentfalsk, falsk anklage og narkotikaforbrydelser.

I øvrigt fremgår det af tabel 4, at der i langt størstedelen af sager om tyveri og andre formueforbrydelser (§§ 290, 291, 293 og 293 a) er fastsat en længstetid. Det samme gør sig gældende for sager vedrørende særlovgivningen. Disse inkluderer overtrædelser af lov om euforiserende stoffer, våbenloven, dyreværnsloven, skattekontrolloven og færdselslovens bestemmelser om spiritus- og promillekørsel.

1.3. Længstetider for ophold

Hvis der idømmes en foranstaltning efter straffelovens § 69, som medfører eller giver mulighed for anbringelse i institution eller på hospital, jf. § 69 a, stk. 1 og stk. 2, skal der i alle tilfælde fastsættes en længstetid for opholdet. Længstetiden for opholdet kan – uanset en eventuel længstetid for foranstaltningen – i almindelighed ikke overstige 1 år.

Tabel 5 vedrører de domme, hvor der skal fastsættes en længstetid for opholdet. Som det fremgår af tabellen, er der i 112 ud af de i alt 124 domme fastsat en længstetid for opholdet på ét år. I fire tilfælde overstiger længstetiden ét år, mens der i 8 tilfælde ikke som foreskrevet i § 69 a er fastsat en længstetid for opholdet.

Tabel 5. Længstetiden for ophold fordelt efter foranstaltningens art for domme vedrørende § 69.

	Ingen længstetid	1 år	2 år	2½ år	I alt
Tilsyn/ambulant behandling med mulighed for indlæggelse eller anbringelse	4	74			78
Behandling med mulighed for indlæggelse eller anbringelse	3	38	3		44
Anbringelse i hospital/institution	1			1	2
I alt	8	112	3	1	124

1.4. Foranstaltningsdomme og den dømtes mentale tilstand

Langt hovedparten (66 pct.) af foranstaltningsdommene angår psykisk syge, jf. tabel 6. Kun godt en tiendedel af dommene angår mentalt retarderede, mens godt en femtedel angår personer, der ved foretagelsen af den kriminelle handling befandt sig i en tilstand, der var betinget af mangelfuld udvikling m.v., men som ikke er omfattet af straffelovens § 16. Seks af de 72 personer, der er mentalt retarderede, er det i højere grad (§ 16, stk. 1, 2. pkt.). I øvrigt viser tabel 6 samme mønster som i de tidligere år.

Tabel 6. Længstetid for foranstaltningsdom fordelt efter den dømtes mentale tilstand.

	Ingen længstetid	1 år	2 år	3 år	5 år	I alt
Psykisk syg (§ 16, stk. 1, 1. pkt.)	155	1		10	224	390
Mentalt retarderet (§ 16, stk. 1, 2. pkt. og stk. 2)	32		1	13	26	72
Mangelfuld udvikling m.v. (§ 69)	34	1	1	6	83	125
Uoplyst	1					1
I alt	222	2	2	29	333	588

Af tabel 6 fremgår endvidere, at 40 pct. af de psykisk syge er idømt foranstaltninger uden længstetider, mens det drejer sig om 44 pct. af de mentalt retarderede. For de mangelfuldt udviklede er andelen af foranstaltninger uden længstetider 38 pct.

II. FORLØB

Som nævnt omfatter denne rapport også oplysninger om forløbet af de foranstaltningsdomme, der blev afsagt i 2002. Det drejer sig om i alt 448 domme fra 2002 samt 12 domme, der blev anket i 2001 og stadfæstet i 2002.⁵ Følgende omhandler dermed i alt 460 domme.

Af de personer, som dommene angår, er 27 afgået ved døden i den mellemliggende periode. Den yngste var 20 år, mens seks var fyldt 60 år på dødstidspunktet. I gennemsnit blev de afdøde 48 år. Dommene vedrørende de døde personer er ekskluderet i de følgende analyser. Ligeledes udgår tre domme, hvor oplysningerne om foranstaltningens forløb er slettet i Kriminalregisteret. Sletning sker, såfremt dommen er ophævet, og personen er fyldt 80 år. Ydermere udgår fem domme, idet de personer, som disse domme angår, er udvist.

Det følgende baseres derfor på i alt 425 foranstaltningsdomme.

2.1. Domme uden længstetid

Ifølge straffelovens § 68 a, stk. 2, 2. pkt., skal anklagemyndigheden i de sager, hvor der ikke er fastsat en længstetid, indbringe spørgsmålet om ændring eller endelig ophævelse af foranstaltningen for retten fem år efter afgørelsen, medmindre spørgsmålet har været forelagt for retten inden for de sidste to år.

Tabel 7. Domme uden længstetid fordelt efter art af eventuelle kendelser mv. samt den gennemsnitlige tid fra dom til kendelse.

	Antal	Procent	Gennemsnitligt antal år fra dom til ophævelse/ændring/prøvelse
Ophævet inden for fem år	106	56 %	3,1
Ændret inden for fem år	10	5 %	3,9
Prøvet inden for fem år	26	14 %	3,7
Sagen indbragt inden for fem år, men kendelsen afsagt senere*	33	18 %	5,3
Sagen indbragt efter fem år**	13	7 %	
I alt	188	100	

*I tre sager, der er indbragt, er der endnu ikke afsagt kendelse.

**I en af disse sager er domfældte efterlyst, og sagen er derfor fortsat ikke indbragt. Det samme er tilfældet i en anden af disse sager, hvilket skyldes en registreringsfejl ved sagens overgang til en ny statsadvokatur.

Af de i alt 425 domme er der i de 188 ikke fastsat længstetid, og det er for disse, ovennævnte krav gør sig gældende. Som det ses af tabel 7, er 106 af disse domme blevet ophævet inden fem år efter

⁵ I rapporten om nye foranstaltningsdomme afsagt i år 2002 er det anført, at der er afsagt 458 foranstaltningsdomme i 2002. Uoverensstemmelsen mellem dette tal og det her anførte skyldes, som nævnt tidligere, at ankesager, der er stadfæstet, er tilbageført til året for dommen i 1. instans.

domsdatoen.⁶ Ti domme er blevet ændret inden for fem år, mens 26 er blevet prøvet, uden der er sket en ændring eller ophævelse af dommen.⁷ Endvidere er 33 sager blevet indbragt for retten inden for fem år, men sagen er først afgjort efter de fem år. Endelig er der 13 domme, som ikke opfylder kravet om indbringelse for retten inden for fem år efter domsdatoen. I gennemsnit er der gået 5 år og 2 måneder, inden disse sager er indbragt for retten.

Af tabel 7 fremgår desuden den gennemsnitlige tid fra domsdatoen til ophævelse af dommen eller til (første) ændring eller prøvelse.

2.2. Ændringer og forlængelser af foranstaltningen

Det er ikke kun domme uden tidsbegrænsninger, der kan ændres, men dette kan også ske for de øvrige domme. Der er siden dommen i 2002 og frem til medio februar 2008 – det tidspunkt, hvor datamaterialet til brug for denne undersøgelse blev dannet – registreret i alt 43 domsændringer, som angår både sager med og sager uden længstetider. For domme med tidsbegrænsning er der i alt foretaget 23 domsændringer, og i gennemsnit er der gået 3,5 år fra dom til første domsændring.⁸ For domme uden tidsbegrænsning er der foretaget i alt 20 domsændringer, og i gennemsnit er der gået 3,9 år fra dom til første domsændring.

Tabel 8. Domsændringer i domme med tidsbegrænsning, fordelt efter ændringens art.

	Forlængelse af foranstaltning	Ændring af foranstaltning	Forlængelse af institutionsoph.	I alt
Tilsyn/ambulant behandling uden mulighed for anbringelse	0	0	0	0
Tilsyn/ambulant behandling med mulighed for anbringelse	5	1	1	7
Behandling med mulighed for anbringelse	9	2	4	15
Anbringelse på hospital/Institution	0	1	0	1
Institution med mulighed for midlertidig anbringelse i sikret afdeling	0	0	0	0
I alt	14	4	5	23

Arten af de i alt 43 domsændringer fremgår af tabel 8 og 9. I foranstaltninger med tidsbegrænsning er der i 14 tilfælde gennemført forlængelser af foranstaltningens varighed. Alle 14 domme er forlænget med to år.

⁶ Forinden er syv af de ophævede domme blevet prøvet eller ændret.

⁷ En af de sager, der er ændret inden for fem år, har tidligere været prøvet, uden at dette har medført en ændring. Denne sag er i tabellen placeret under "ændret inden for fem år".

⁸ I en sag er dommen ændret to gange.

Ud over forlængelse af foranstaltningens varighed kan der også ske forlængelse af den tid, et institutionsophold er fastsat til, jf. § 69 a, stk. 1. Denne type ændring er foretaget fem gange i fire sager med tidsbegrænsning og fire gange i fire sager uden tidsbegrænsning.

Tabel 9. Domsændringer i domme uden tidsbegrænsning, fordelt efter ændringens art.

	Ændring af foranstaltning	Forlængelse af Institutionsophold	I alt
Tilsyn/ambulant behandling uden mulighed for anbringelse	0	0	0
Tilsyn/ambulant behandling med mulighed for anbringelse	2	2	4
Behandling med mulighed for anbringelse	4	2	6
Anbringelse på hospital/Institution	8	0	8
Institution med mulighed for midlertidig anbringelse i sikret afdeling	1	0	1
Anbringelse i sikret afdeling/Institution	1	0	1
I alt	16	4	20

I øvrigt ses af tabel 8 og 9, at der for fire foranstaltninger med tidsbegrænsning og for 16 foranstaltningerne uden tidsbegrænsning er sket ændringer, der ikke indebærer forlængelser. Der er i gennemsnit gået ca. 3 år og 10 måneder fra dom til ændringen af foranstaltningen. De tidligere år har der været forholdsvis mange anbringelsesdomme blandt disse domme. Dette er imidlertid ikke i så høj grad tilfældet i 2007, hvor 11 ud af 20 ændrede domme er anbringelsesdomme.⁹

2.3. Kriminalitet og sanktioner under foranstaltningen

Knap halvdelen af de dømte, nemlig 196, svarende til 46 pct., har fået et tiltalefrafald eller en bøde under foranstaltningen. 110 ud af disse 196 personer er idømt en tidsbegrænset foranstaltning, jf. tabel 10. De fleste af de 196, der har fået en sanktion under foranstaltningen, har fået mere end én, idet der er registreret i alt 547 tiltalefrafald eller bøder under sanktionen, altså i gennemsnit knap tre tiltalefrafald/bøder.

Ni af de 22 personer, der har fået forlænget deres foranstaltning eller deres institutionsophold, jf. afsnit 2.2, er registreret for en sanktion under foranstaltningen. Det er ikke muligt med sikkerhed at vide, hvorvidt der er en forbindelse mellem disse hændelser, men det forekommer dog overvejende sandsynligt, at det er tilfældet. Samtidig skal det påpeges, at der i langt de fleste af de tilfælde, hvor der forekommer en sanktion under foranstaltningen, ikke er sket hverken en ændring eller forlængelse af foranstaltningen.

⁹ Det kan tilføjes, at undersøgelsen yderligere viser, at der for de 425 domme er foretaget i alt 69 prøvelser, uden dommen er blevet ændret eller ophævet, hhv. 54 prøvelser for domme uden tidsbegrænsning og 15 for domme med tidsbegrænsning. I gennemsnit er der gået henholdsvis 4 og 2,7 år fra dom til første prøvelse.

Tabel 10. Domme fordelt efter antal sanktioner under foranstaltningen.

	Med Længstetid		Uden længstetid	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Ingen sanktioner under foranstaltningen	127	54 %	102	54 %
1 sanktion	35	15 %	41	22 %
2 sanktioner	31	13 %	13	7 %
3-5 sanktioner	37	15 %	20	11 %
Mere end 5 sanktioner	7	3 %	12	6 %
I alt	237	100 %	188	100 %

Arten af den kriminalitet, der har ført til et tiltalefrafald eller en bøde under foranstaltningen, er angivet i tabel 11.¹⁰ Som det fremgår, drejer det sig i de fleste tilfælde om mindre alvorlige former for kriminalitet. Godt en tredjedel af sagerne angår færdselsloven og andre særlovsbestemmelser, herunder ganske hyppigt lov om euforiserende stoffer. Blandt straffelovsovertrædelserne er butikstyveri den største gruppe. Kun 18 af sagerne vedrører alvorligere personfarlig kriminalitet, nemlig ni sag om trusler, tre om alvorligere vold, fem om røveri og en om brandstiftelse. Endelig kan nævnes, at syv pct. af sagerne angår vold mod tjenestemand.

Tabel 11. Ny sanktioner fordelt efter kriminalitetens art.

	Antal	Procent
Blufærdighedskrænkelser	12	2 %
Utugt mv.	1	0,2 %
Seksuualforbrydelser i alt	13	2 %
Vold o.l. mod offentlig myndighed	38	7 %
Simpel vold	24	4 %
Alvorligere vold	3	1 %
Trusler	9	2 %
Voldsforbrydelser i alt	74	14 %
Dokumentfalsk	4	1 %
Brandstiftelse	1	0,2 %
Indbrud	25	5 %
Butikstyverier mv.	91	17 %
Andre tyverier	42	8 %
Brugstyverier	37	7 %
Hærværk	20	4 %
Underslæb, bedrageri, mandatsvig	7	1 %
Røveri	5	1 %
Andre formueforbrydelser	19	3 %
Ejendomsforbrydelser i alt	251	46 %
Øvrige straffelovsbestemmelser	23	4 %
Færdselslovsovertrædelser	73	13 %
Øvrige særlovsovertrædelser	113	21 %
I alt	547	100 %

¹⁰ Det drejer sig om kriminalitetens art for hovedsigtelsen. Kriminalitetens art for eventuelle bisigtelser er ikke omfattet af tabellen.

2.4. Ophævelse eller bortfald af foranstaltning

Det er endnu ikke muligt at beregne den gennemsnitlige varighed af foranstaltningerne, idet ikke alle domme er ophævet eller bortfaldet. I alt 68 domme var således endnu ikke ophævet på dataindsamlings-tidspunktet. Det er derfor alene de resterende 357 domme, der indgår i tabel 12.

Tabel 12. Domme, der er ophævet eller bortfaldet, fordelt efter længstetid og varighed samt den gennemsnitlige varighed.

	Under 1 år	1-2 år	>2-3 år	>3-4 år	>4-5 år	Over 5 år	I alt	Gnm. varighed
Ingen længstetid	3	16	33	27	27	26	132	3,5 år
1 år	0	0	1	0	0	0	1	3,0 år
3 år	1	6	16	0	0	0	23	2,3 år
5 år	5	33	39	31	91	2	201	3,6 år
I alt	9	55	89	58	118	28	357	3,5 år

Som tidligere nævnt, er 188 af dommene uden tidsbegrænsning, og som det ses af tabel 12, er 132 af disse domme ophævet, 26 af dem dog først efter fem år. Alle øvrige domme har tidsbegrænsning på maksimalt fem år og må derfor som udgangspunkt forventes at være bortfaldet.

Når varigheden af dommen med en tidsbegrænsning på et år overstiger et år, skyldes det, at dommen er forlænget. Af de 23 domme med en tidsbegrænsning på tre år er de ni bortfaldet efter udløbet af de tre år, mens 14 er ophævet tidligere. Af de 201 domme med en tidsbegrænsning på fem år, er 67 bortfaldet efter fem år, mens to overstiger fem år, hvilket skyldes, at dommene er forlænget. De øvrige domme er ophævet tidligere end de fem år. I øvrigt fremgår af tabellen, at den gennemsnitlige varighed af samtlige ophævede domme er 3,5 år.

Som forventet er det, jf. tabel 13, især mange af tilsynsdommene, der er ophævet, herunder også af dem med mulighed for anbringelse. Af behandlingsdommene er godt fire femtedele, nemlig 84 pct., blevet ophævet, mens det drejer sig om syv af de 24 anbringelsesdommene.

Tabel 13. Domme fordelt efter foranstaltningens art og om de er ophævet eller ej.

	Ej ophævet	Ophævet	I alt
Tilsyn/ambulant behandling uden mulighed for anbringelse	0	19	19
Tilsyn/ambulant behandling med mulighed for anbringelse	13	130	143
Behandling med mulighed for anbringelse	38	201	239
Anbringelse på hospital/Institution	13	2	15
Institution med mulighed for midlertidig anbringelse i sikret afdeling	2	5	7
Anbringelse i sikret afdeling/institution	2	0	2
I alt	68	357	425

2.5. Nye foranstaltningsdomme

Ophævelse af en dom er ikke i alle tilfælde udtryk for, at personen er ophørt med at begå kriminalitet. I visse tilfælde ophæves foranstaltningen i forbindelse med idømmelse af en ny foranstaltning. Dette er sket i 83 tilfælde og i gennemsnit ca. 2 år og 9 måneder efter idømmelsen af den tidligere foranstaltning.¹¹ Ud over disse 83 sager er der i yderligere fem tilfælde idømt en ny foranstaltning nogen tid efter ophævelsen af den gamle.

Det kunne forventes, at det først og fremmest ville være domme med tidsbegrænsning, der blev ophævet og efterfulgt af en ny foranstaltningsdom i forbindelse med ny kriminalitet. Over halvdelen af de foranstaltninger, der er afløst af nye foranstaltninger, har da også været tidsbegrænsede, jf. tabel 14.

Tabel 14. Domme, der er afløst af en ny foranstaltningsdom, fordelt efter art.

	Uden tidsbegrænsning	Med tidsbegrænsning	I alt
Tilsyn/ambulant behandling uden mulighed for anbringelse	1	1	2
Tilsyn/ambulant behandling med mulighed for anbringelse	2	13	15
Behandling med mulighed for anbringelse	27	35	62
Institution med mulighed for midlertidig anbringelse i sikret afdeling	4	0	4
I alt	34	49	83

Af tabel 15 fremgår, hvilken hovedforbrydelse der har ligget bag den nye foranstaltning, der har afløst den tidligere. Knap halvdelen er dømt for en voldsforbrydelse, heraf først og fremmest sager om vold mod tjenestemand. Sammenlignet med arten af den kriminalitet, der har ført til et tiltalefråfald eller en bøde, jf. tabel 11 ovenfor, er den kriminalitet, der har medført, at der er idømt en ny foranstaltning, gennemgående af alvorligere karakter. Blot tre af sagerne vedrører særlovsovertrædelser, og knap hver tredje sag angår en alvorlig personfarlig forbrydelse

¹¹ I tre af disse sager er den gamle foranstaltning dog først formelt ophævet nogen tid efter, den nye foranstaltning er trådt i kraft.

Tabel 15. Domme, der er afløst af en ny foranstaltningsdom, fordelt efter arten af ny kriminalitet.

	Antal	Procent
Blufærdighedskrænkelse	2	2 %
Seksuallforbrydelser i alt	2	2 %
Vold o.l. mod offentlig myndighed	17	21 %
Simpel vold	11	13 %
Alvorligere vold	7	8 %
Trusler	2	2 %
Øvrige voldsforbrydelser	2	2 %
<i>Voldsforbrydelser i alt</i>	39	47 %
Brandstiftelse	7	8 %
Hærværk	2	2 %
Indbrud	5	6 %
Andre tyverier	9	11 %
Røveri	10	12 %
Andre formueforbrydelser	5	6 %
<i>Ejendomsforbrydelser i alt</i>	38	46 %
Øvrige straffelovsbestemmelser	1	1 %
Færdselslovsovertrædelser	1	1 %
Øvrige særlovsovertrædelser	2	2 %
I alt	83	100 %